

УДК 323.3

Юлія Мартинюк

кандидат політичних наук

Об'єднання гуцулів західної діаспори: ретроспектива створення та діяльності

Анотація. У статті характеризується процес створення та діяльності Об'єднання гуцулів західної діаспори (ОГЗД) в США й Канаді, висвітлюються результати всегуцільських з'їздів та їх роль у згуртуванні етнічного українського населення, що проживало на території Канади та США, збереження своєї національної ідентичності в багатокультурному середовищі цих країн. Досліджуються причини припинення діяльності ОГЗД.

Ключові слова. Діаспора, об'єднання, організація, ОГЗД (Об'єднання гуцулів західної діаспори), етнічна батьківщина, Гуцульщина, УСОГ (Українське Світове Об'єднання Гуцулів).

Серед громадсько-політичних організацій, створених вихідцями з України за кордоном, особливу нішу займають такі, що згуртовувалися за етнічною приналежністю: бойки, лемки, покутяни, гуцули й інші.

Об'єднувала людей любов до етнічної батьківщини. Саме з такого мотиву колишні мешканці Гуцульщини, опинившись в еміграції, відчули потребу жити згуртовано.

Спочатку процес об'єднання мав більше приватний характер. Але дедалі форми товариського життя переходили на громадське поле. Ініціаторами організації гуцульських осередків стали представники третьої хвилі еміграції, які після закінчення Другої світової війни потрапили на нову батьківщину. Більшість із них походила із Західної України. Після війни особи українці опинилися в зонах окупації західних союзників і були розміщені в таборах для переміщених осіб на території Німеччини та Австрії. Частина з них була репатрійованою в перші місяці після закінчення війни до СРСР. Близько 250 тис. українських біженців відмовилися від повернення до колишнього Радянського Союзу [1, р. 469].

Серед тих, хто потрапив до США й Канади, більшість були

воїнами УПА та української дивізії СС “Галичина”, відомої також як Перша Українська Дивізія Української Національної Армії. Усі вони вели активну громадсько-політичну діяльність у Західній Україні, були членами найрізноманітніших молодіжних, спортивних та інших громадських організацій, а частина займала посади вчителів та вихователів молоді. Це були високоосвічені, національно-патріотичні особи. Тому не дивно, що, потрапивши в інше багатокультурне середовище, вони робили все для того, щоб не втратити власне національне обличчя та зв’язки з етнічною батьківщиною, а зокрема, з малою — Гуцульщиною.

Опинившись серед чужого середовища, не знаючи мови та звичаїв нового оточення, вони вже з перших днів почали розшукувати своїх земляків-гуцулів. А віднайшовши їх, відразу ж налагоджували з ними зв’язки, взаємні зустрічі. Так, у різних осередках нового поселення започатковувалися перші громади, що структурно переростали в товариства.

Початок був покладений організацією Гуцульської капели, так званих троїстих музик. Виникла вона в першій половині 50-х рр., а вже 1953 р. у Баффало було засновано перше в Америці Гуцульське Товариство імені ватажка опришків Олекси Довбуша [2, с.17 — 18].

1966-1967 рр. у Торонто було засноване земляцтво гуцулів під назвою “Гуцульське Товариство ім. св. Юрія Переможця”, а також Товариство “Чорногора”, Товариство “Трембіта”, “Товариство ім. Марка Черемшини, Товариство “Прут”. Діяли вони на території Америки й Канади, а в Англії було створено Товариство “Гуцульщина”. Таким чином, у 1960-х рр. форми організованого життя почали поширюватися. Гуцули, зокрема, зорганізувалися як секція при осередку Спілки Української Молоді Америки (СУМА) в Баффало під назвою “Гуцульська група”.

1971 року Гуцульська група стала самостійним товариством. Саме вона була ініціатором скликання гуцульського з’їзду [3, с.26 —29], що відбувся 7—8 травня 1965 р. На ньому було створено загальну Гуцульську Раду. Згідно зі статутом, до Гуцульської Ради мали ввійти всі гуцульські осередки, створені в США та Канаді. Але, на жаль, частина організацій відмовилася входити до складу Гуцульської ради. Об’єднуючою назвою для осередків, що підлягали Раді, стала назва “Товариство Гуцульщина”. Вона діяла аж до створення Українського Світового Об’єднання

Гуцулів (УСОГ) 1975 р. [3, с.3]

Паралельно з УСОГ, у Сполучених Штатах і Канаді діяла ще одна гуцульська надбудова — Конференція гуцульських товариств Америки й Канади (КГТАК). Дуже часто в діяльності цих організацій панували міжусобиці, незгоди та розбрат, але на певному етапі виникла думка про те, що варто об'єднуватися. Протягом п'яти років КГТАК намагалася довести до загальної консолідації гуцулів з'єднання їхньої праці та зусиль. Ця мета була досягнута на зустрічі представників двох гуцульських надбудов УСОГу і КГТАК, що відбулася 5 серпня 1984 р. [4, с.1].

У Гамільтоні, провінції Онтаріо, було прийнято “Деклярацію З'єднання Гуцулів”, яку підписали голови товариств Василь Барчук та Іван Андрусак. У цьому документі йшлося про те, що: “Українське Світове Об'єднання Гуцулів і Конференція Гуцульських Товариств Америки й Канади, йдучи за кличем “В єдності сила народу!”, вирішили з'єднатися в одну центральну організацію, яка б охоплювала і репрезентувала всіх гуцулів у діаспорі. У найближчому майбутньому відбудеться Надзвичайні Загальні Збори з ціллю затвердити з'єднання й обрати нову управу із членів обох дотеперішніх організацій” [4, с.1]

8-9 червня 1985 р. у Вайленді (Канада) відбувся запланований Надзвичайний всегуцульський з'їзд, який прийняв історичне рішення про об'єднання двох, до того часу діючих окремо, централь: гуцульських товариств УСОГ і КГТАК та створення однієї надбудови “Українське Світове Об'єднання Гуцулів” [5, с.7]. Пресовим органом нового Українського Світового Об'єднання Гуцулів став ілюстрований журнал всегуцульської єдності “Гуцульщина”.

Із самого початку свого існування організація визначилася зі своїми основними завданнями. Надзвичайний всегуцульський з'їзд ухвалив резолюцію, у якій підкреслив: “Дооцінюючи значення й будуючи силу єдності й солідарності, ми — члени УСОГ визнаємо авторитет нашої світової надбудови, якою є Світовий Конгрес Вільних Українців. Як член СКВУ — УСОГ підтримуватиме кожну позитивну, корисну для українського народу, дію СКВУ. ... Ми члени УСОГ будемо стояти на всеукраїнських, поборницьких, державницьких засадах та тісно співпрацювати з іншими українськими організованими одиницями, які стоять на таких самих засадах. ... Ставши на всеукраїнську платформу, УСОГ не

буде обмежуватися лише до внутрішніх справ, а буде включатися — як і дотепер — у загальноукраїнське життя. Для УСОГ не можуть бути байдужими такі справи, як:

- 1000-ліття хрещення Руси-України;
- оборона доброго імені українського перед усякими наклепами, що походять від ворожих нам чинників;
- змагання за Партіярхат Української Католицької Церкви;
- боротьба українського народу за свою державність” [6, с.11]

Центральна або Головна управа існувала рівно 35 років під трьома назвами, а саме:

- 1) Гуцульська Рада — від 1966 до 1975 рр.;
- 2) Українське Світове Об’єднання Гуцулів — від 1975 до 1993 рр.;
- 3) Об’єднання Гуцулів Західної Діаспори — від 1993 до 2001 рр. [2, с.3].

Назва надбудови мінялася, але статут завжди залишався незмінним. У йшлося про те, яке завдання мають вихідці з Гуцульщини на місцях свого нового поселення, а саме: зберігати, плекати й поширювати гуцульські традиції, звичаї і культуру. Варто зазначити, що товариства, що діяли в різних містах, продовжували своє існування, а їхнім координатором виступила об’єднана новостворена організація. Серед товариств, що були найактивнішими, слід назвати: Товариство св. Юрія Переможця в Торонто (Канада), Товариство ім. Марка Черемшини в Торонто, Товариство “Прут”у Гамільтоні, Товариство “Черемош”у Філадельфії, Товариство ім. Олекси Довбуша в Баффало.

Майже щорічно та почергово відбувалися з’їзди й Храми гуцулів. Особливу увагу слід звернути на з’їзди, що проводились товариством після об’єднання 1985 року.

27-28 травня 1989 р. відбувся Сьомий всегуцульський з’їзд, присвячений 175-річчю з дня народження Т. Г. Шевченка. На з’їзді виступив відомий український науковець, професор Філадельфійського університету М. Лабунька з доповіддю про стан української мови та набуття нею статусу державної. У резолюції з’їзду було підкреслено, що особливо приемним для української діаспори є те, що боротьбу за це розпочали вихідці з Гуцульщини — поет Д. Павличко та письменник Р. Іваничук. Учасники з’їзду висловили солідарність з українським народом і Україною та готовність надати всю можливу підтримку та

збільшувати мережу існуючих організацій.

3 нагоди 100-річчя українського поселення в Канаді 25-26 травня 1991 р. відбувся Восьмий всегуцульський з'їзд. Відрадним є те, що він отримав привітання від СКВУ, у якому підкреслювалося, що праця УСОГ має велике значення для всіх українців. З'їзд підкреслив свою небайдужість до подій, які відбувалися в Україні, зокрема, радів процесу релігійного і національного відродження. УСОГ висловив свою солідарність з усіма акціями, які проводилися в Україні і діаспорі як реакція на Чорнобильську аварію та виразив готовність допомагати як морально, так і матеріально [7, с.10 –11].

Першим з'їздом після проголошення України самостійною державою був Дев'ятий діловий з'їзд УСОГ, скликаний 22 травня 1993 р. Його учасники привітали свою батьківщину з державним відродженням, підкреслили, що в житті народу й держави важливу роль відіграють релігія і церква, тому вони щиро раділи з відродження українських церков в Україні. Зверталася увага на те, що: “Нові політичні обставини дають змогу мешканцям Гуцульщини відновити і вести організовану працю для відродження їхньої вужчої Батьківщини. Дають змогу відбутися в цьому році — в днях 16-22 серпня — в Івано-Франківському (колишньому Станиславові) Перший конгрес гуцулів. Він відбудеться під гаслом “Гуцульщина в незалежній Україні та перспективи її національного і духового розвитку”. Усі ці питання обговорюватимуться на різних сесіях Наукової конференції. ...Нові політичні обставини дають змогу встановити тісний зв'язок діаспори з Україною. Ці можливості УСОГ постарається використовувати — по змозі — якнайбільше і якнайбільш успішно. Учасники З'їзду вважають за потрібне просити нову Управу УСОГ подбати про написання історії організованого життя і праці гуцулів у Західній Діаспорі” [8, с.3].

Важливим результатом з'їзду стала зміна назви УСОГ. Потреба в цьому виникла у зв'язку з тим, що Україна стала самостійною державою, унаслідок чого гуцули почали створювати там свої товариства. Тому назва Українське Світове Об'єднання Гуцулів стала неактуальною й було вирішено змінити її на Об'єднання гуцулів західної діаспори (ОГЗД). Також виникла необхідність взяти участь у роботі Першого конгресу гуцулів, що мав відбутися в серпні 1993 р. у м. Івано-Франківську [8, с.2].

Мета Конгресу — уперше зібрати вихідців із Гуцульщини, організувати їх у Міжнародну Асоціацію Гуцулів, при якій заснувати видавничий центр. На Конгресі виступив голова ОГЗД Василь Барчук з доповіддю “Діяльність вихідців з Гуцульщини в діаспорі” [9, с.18].

Десятий всегуцульський з’їзд ОГЗД проходив під знаком святкування двох визначних дат — 20 річниці створення Українського Світового Об’єднання Гуцулів (1975 р.) та 10 річниці об’єднання УСОГ і КГТАК 27-28 травня 1995 р.

Учасники з’їзду привітали членів гуцульських товариств в Україні, а також виступили з підтримкою Чеченського народу в їх боротьбі за незалежність. Була висловлена стурбованість щодо святкування 50-річчя перемоги у так званій “Великій вітчизняній війні”, яке відбувалось в Україні, зокрема, наголошувалося на сподіванні, що нова держава визнає й буде вшановувати всіх тих, хто воював за Україну, тобто вояків УПА й УНА.

Одинадцятий всегуцульський з’їзд відбувся в Канаді в червні 1998 р. У резолюції з’їзду зазначалося: “Учасники з’їзду вітають Українську Державу, зокрема її урядові чинники, Президента, Український Народ з 7-ою річницею проголошення (відновлення) незалежності Української Держави. Висловлюємо побажання: якнайшвидше побороти економічну кризу, позбутися залишків старого комуністичного ладу та в мирі й добробуті розбудовувати Українську Державу. ...Оцінюючи політичну ситуацію в Україні після березневих виборів, учасники З’їзду закликають політичний провід національно-демократичних сил, як і діаспорі, так і в Україні, об’єднатися навколо національної ідеї задля збереження й утвердження Української Держави” [10, с.5]

Історичними для ОГЗД стали рішення Дванадцятого всегуцульського з’їзду, який відбувся 9 червня 2001 р. в Канаді [11, с.4]. Саме цей з’їзд був завершальним у діяльності Головної Управи. На ньому з доповіддю виступив її голова Василь Барчук, який охарактеризував основні етапи діяльності й завдання ОГЗД. З’їзд вирішив, що фінанси, які залишилися невикористаними, будуть передані на національно-патріотичні потреби в Україні через СКУ.

Аналізуючи резолюцію Дванадцятого всегуцульського з’їзду, можна зробити такі висновки про причини припинення діяльності ОГЗД:

- старіння та смерть більшості членів організації, які були найактивнішими учасниками;
- втрата бажання фінансово підтримувати видання журналу “Гуцульщина” й відповідно товариства унаслідок чого їхній фінансовий стан погіршився;
- в зв'язку з проголошенням незалежності можливістю особисто спілкуватися та відвідувати малу батьківщину — Гуцульщину та брати участь у роботі конгресів та гуцульських фестивалів, що проводились в Україні;
- асиміляція молодого покоління в етнокультурний простір та небажання ними підтримувати діяльність організації;
- у зв'язку зі створенням гуцульських товариств в Україні відпала необхідність у існуванні двох центрів координації співпраці гуцулів.

Якщо з'їзди збиралися в основному для вибору складу нової управи та прийняття політичних рішень, то іншою культурною формою були гуцульські храми, започатковані 1976 року [12, с.28], - традиційно проводилися у травні місяці. Це було пов'язано з тим, що віддавна св. Юрій Переможець вважається покровителем Гуцульщини й гуцулів. За народними повір'ями, у травні щороку, він приїжджає на білому коні в гуцульські гори й полонини, щоб ними опікуватися й своєю силою обороняти людську працю, особливо дорогоцінну маржину, від усяких ворожих нечистих сил. Традиційно Храми проводилися у відпочинковій зоні Українського Братського Союзу “Верховина”, що розташований у Кетскільських горах штату Нью-Йорк. Місце проведення заходу було пов'язане з подібністю цих гір до Карпат. Були це багатолюдні зібрання, які давали змогу землякам, приятелям та знайомим зібратися для того, щоб поділитися спогадами, розповісти про здобутки й розробити план на майбутнє. Традиційним закінченням храмів були виступи художньої самодіяльності.

Проведення Храмів також мало тематичне спрямування й стосувалось різних історичних дат, подій та проблем. Варто підкреслити, що учасники і з'їздів, і храмів завжди були одягнені в традиційні гуцульські строї, збереженню і створенню яких надавали великого значення.

Діяльність гуцулів у діаспорі не зводилася лише до проведення З'їздів чи Храмів. Вони проводили буденну важку громадсько-політичну роботу, координацію якої здійснювала

Головна Управа, що обиралась на з'їздах і керувала організація в період між з'їздами.

Однією з найзнаменніших подій у житті гуцулів була їх участь 1983 р. у маніфестації з нагоди 50-ї річниці Голодомору в Україні, коли вони крокували вулицями Гамільтона, а під звуки трембіти поклали вінки до могили невідомого воїна. 1985 р. члени ОГЗД підтримали дії КУК, спрямовані на засудження широкомасштабної акції Москви через центр Візенталя, яка мала на меті компрометацію української нації [3, с.27].

Традиційним стало святкування Дня соборності України 22 січня, коли УНР з'єдналася із ЗУНР, а пізніше — Дня незалежності України — 24 серпня. Гуцули української діаспори брали активну участь у підготовці до святкування 1000-ліття Хрещення Руси-України. Вони виділяли значну матеріальну допомогу на ліквідацію наслідків Чорнобильської катастрофи 1986 р.

У Монреалі Іван Опар'єк протягом 26 років був власником і керівником радіопрограми “Український час”, на якій виступали дисиденти — гості з України. За його сприяння в місті було названо вулицю “Україна”, а в день свята Української соборності над будинком міської управи піднімався український національний прапор.

Прикладом протестних дій може служити реакція товариства на засудження Мирослава Симчича з Вижнього Березова 1983 р. за сфабрикованим звинуваченням. Варто зазначити, що він був засуджений за участь в УПА 1949 р. на 25 років ув'язнення і 5 років позбавлення прав. 1982 р. строк його ув'язнення закінчився, він поселився в Запоріжжі, де й був заарештований і звинувачений у антирадянщині (“советська техніка гірша за американську”).

Значну підтримку мав український поет, вихідець із Гуцульщини “Князь Роси” Т. Мельничуку, багаторічний в'язень радянських тюрем та концтаборів. Його збірка поезій “Із-за ґрат” вийшла у США 1983 р.

10 березня 1990 р. на запрошення Канадського інституту українських студій Альбертського університету в Едмонтоні до Канади прибули українські літературні діячі В. Герасим'юк та В. Кравченко. Вони виявили велику зацікавленість громадською та гуцульською діяльністю української діаспори й виданням журналу “Гуцульщина”.

Звернення Централі КУК до української спільноти в Канаді

у справі придбання будинку для українського посольства в Оттаві було підтримано ОГЗД. Так, Управа Товариства ім. Юрія Переможця в Торонто пожертвувала 2 тис.доларів на фонд українського посольства.

2 жовтня 1992 р. Головна Управа УСОГ прийняла рішення про виділення із власної каси 500 доларів для допомоги Україні через посередництво СКУ. ОГЗД пожертвувало 2,5 тис.доларів для Фонду "Приятелі дітей", що був створений 1992 р. канадським подружжям. У Північній Америці ця організація збирала кошти, ліки, дитяче харчування, одяг, медичне обладнання й пересилала їх в Україну. Діяльність цього фонду була високо оцінена в Україні на державному рівні тодішнім прем'єр-міністром В. Ющенком [13, с.29-30]. Особливе місце в благодійництві займало фінансування українських шкіл, церковних споруд тощо. Так, наприклад, дирекція Лючанської школи Косівського району висловлювала подяку колишньому односельчанину, жителю США Теодору Токарчуку, за кошти, що їх пожертвував для благоустрою школи. А священник і церковна громада с.Уторопи дякували за гуманітарну допомогу Ф. Мельничукові з Канади [13, с.37].

Для збереження власної культури та релігії представники української діаспори будували релігійні споруди, що служили могутнім засобом пропаганди культури та традицій Гуцульщини. Наприклад, автентична гуцульська церква св. Івана Хрестителя, церква Пресвятого Серця Христового, церква Івана Хрестителя в штаті Нью-Йорк, церква св. Івана Хрестителя в Канаді, церква Пресвятої Трійці біля Вашингтону, церква Різдва Пресвятої Богородиці в Ніагара Фолс у Канаді й інші.

Окреме місце займає стилізована гуцульська церква-пам'ятник св. Володимира, що побудована 1982 р. в Українському Парку біля м. Саскатуна в Зх. Канаді [14, с.26].

Усі церкви були побудовані на кошти благодійників, проекти створювалися українськими архітекторами діаспори із власної ініціативи. Гуцули не рахувалися ні з часом, ні з витратами.

Члени товариств брали участь у мистецьких виставках, музейних збірках, міжнародних фестивалях. Традиційними стали гуцульська коляда, маланка, гуцульські вечорниці з відповідною тематикою й стравами. При багатьох товариствах існували самодіяльні танцювальні та хорові колективи.

У Торонто від 1969 р. проводився так званий “Караван”, у якому брали участь численні етнічні групи з різних країн світу. Вони організовували павільйони під назвою міст своєї країни походження. Наприклад, українська група, яка організувала три павільйони: “Київ”, “Львів”, “Одеса”. Гуцули були представлені на павільйоні “Львів”.

У Філадельфії працювала велика громадська установа — Український освітньо-культурний центр, що діяла на благодійних засадах. Для популяризації народної творчості велику роль відігравали музейні збірки. Таку, наприклад, на сході Америки мав виходець із Косова, Іван Лелет [15, с.31]. Референтом у справі музейництва в раді зі справ культури при СКВУ був художник Мар’ян Борачок. Він також був власником музейної збірки в м. Баффало.

Товариство займалося доброчинністю на культурні цілі, підтримувало різні проекти: збереження архівних фондів, видання книжок і журналів на гуцульську тематику як у США й Канаді, так і в Україні. Серед них можна назвати такі: “Гуцульщина — перлина українських Карпат” під редакцією У. Старосольської, О. Манчука “Жиб’ївські Новели”, Р. Яримовича “Гуцульськими Пляями”, В. Костинюка “Громова Бартка”, 6-томник М. Стахова “Західна Україна — нарис історії”, перевидання книги В. Шухевича “Гуцульщина”. Всі вони видавалися на благодійні кошти, зібрані членами ОГЗД.

Враховуючи наведені вище факти, можна стверджувати, що суспільно-політична діяльність гуцулів діаспори здійснювалася за такими напрямками:

- 1) проведення різних політичних акцій;
- 2) протести проти репресивних дій в Україні;
- 3) відзначення історичних подій, що стосуються України;
- 4) підтримка діячів культури і науки;
- 5) благодійницька діяльність;
- 6) будівництво релігійних споруд;
- 7) участь у фестивалях, проведення різноманітних заходів.

Багато матеріалів, пов’язаних із гуцулами й Гуцульщиною, розсіяні по різних культурних осередках. Насамперед це бібліотеки, зокрема, бібліотека Торонтського університету (Robart’s Library), що має у своїх фондах книги на гуцульську тематику, а також унікальні мапи Гуцульщини.

Одразу три осередки, у яких зберігаються окремі матеріали про Гуцульщину й гуцулів є в Інституті св. Володимира: Українсько-Канадський Дослідницько-Документаційний Центр, Торонтський відділ Українського музею в Оттаві, бібліотека Інституту.

При товаристві було створено журнал “Гуцульщина”. Його перший редактор Мирослав Небелюк у I січневому номері за 1985 р. писав: “Народився наш журнал унаслідок, схваленої 5 серпня 1984 р. в Гамільтоні, далекосяжної постанови обидвох гуцульських надбудов — Українського Світового Об'єднання Гуцулів і Конференції Гуцульських Товариств Америки й Канади з метою об'єднатися в одну центральну гуцульську установу в діяспорі” [14, с.2]. Тут же були визначені основні завдання журналу, серед яких — відстоювання єдності гуцулів, викриття антинаціональної та антинародної діяльності радянської влади в Україні, критика так званої “советської пропаганди”, збереження культурних надбань Гуцульщини, висвітлення справжньої історії, її міст і сіл, національно-визвольної боротьби та участі в ній українського народу за українську суверенну державу. Окрема присвячувалася діяльності гуцульських організацій і поодиноких осіб в діяспорі на користь малої батьківщини.

Під керівництвом Об'єднання гуцулів західної діаспори (ОГЗД) журнал видавався до кінця 2001 р. Протягом цього періоду вийшло 64 видання, у яких побачили світ приблизно півтори тисячі статей і матеріалів, було опубліковано близько тисячі різноманітних ілюстрацій, серед яких чимало унікальних. Але якість журналу залежала не тільки від кількості інформації, але й від змісту.

Оскільки “Гуцульщина” була заснована гуцулами з числа повоєнної еміграції українців, тому редколегія журналу намагалася якомога повніше задовольняти духовні запити її замовників та однодумців. Більше уваги приділялося проблемам гуцулів поза межами України. Але цей “діаспорний” акцент в змісті опублікованих статей не був ізольованим від материкової Гуцульщини. Він був її істотним доповненням. Багато статей опубліковано в “Гуцульщині” авторами з України, чимало статей написано про рідний край гуцулами-емігрантами, як форма бачення батьківщини здалека і зблизька очима фізичного мешканця Канади, США, а духовно — земляками-гуцулами. Таким

чином, “Гуцульщина” були ще одним етнографічно забарвленим віддзеркаленням західної діаспори українців.

Усі матеріали про життя гуцулів у Північній Америці, які отримувала редакція, були надрукованими. Серед них — про діяльність Гуцульських Товариств у Америці, Канаді, Великій Британії, Україні, про сліди Гуцульщини на американському чи європейському континентах.

Протягом існування журналу на його сторінках було опубліковано понад дві сотні некрологів і посмертних згадок про гуцулів української західної діаспори. Ці сумні публікації — не лише данина пам’яті, а для професійних дослідників — цінний матеріал про українську діаспору та вихідців з Гуцульщини.

В останні роки видання “Гуцульщини” вдалося залучити до журналу нових авторів із числа професійних вчених у галузі етнографії, історії. Серед них — професори Любомир Винар, Лариса Крушельницька, Орест Мацюк, Ярослава Закревська та ін. Публікації статей провідних учених у журналі вирізняли “Гуцульщину” серед численних діаспорних видань як серйозний друкований орган.

Упродовж 1991-2000 рр. була уніфікована структура журналу, матеріали систематизовані здебільшого в новостворених рубриках: “Етнографічні студії”, “Мистецькі дивосвіти”, “Подорожі”, “Барви рідної мови”, “Літературна бібліотека”, “Вікно в історію”, “Хроніка”, “Меценати та добродії”, “Після написаного” й ін.

Журнал ніколи не був комерційним, і як деякі інші громадські чи науково-популярні видання української діаспори, від початку й до кінця утримувався завдяки читачам, меценатам та спонсорам.

До когорти української бібліографістики 2001 р. увійшов бібліографічний довідник журналу “Гуцульщина”, ідею видання якого активно підтримали в той час президент Світової Наукової Ради професор Л. Винар, керівник сектору славістики Бібліотеки Торонтського університету, координатор Міжнародної Бібліотечної Програми Центрально-Східної Європи Л. Пендзей та ін. У цій праці перелічені імена всіх жертводавців, які протягом видання журналу підтримували його фінансово.

Підсумовуючи сказане, можна дійти до висновків, що ОГЗД було створено представниками третьої політичної

хвилі еміграції, яка складалася з вихідців Західної України. В організованій формі воно проіснувало 35 років, видавало власний друкований журнал "Гуцульщина". Метою діяльності ОГЗД була репрезентація гуцулів назовні й координація дій у відносинах між поодинокими товариствами, створеними на теренах США й Канади. Дана організація дала можливість гуцулам зберегти свою національну ідентичність у багатокультурному середовищі цих країн і передати свої почуття прийдешнім поколінням. Поряд із цим, залишаючись структурною одиницею СКУ, ОГЗД проводило свою роботу в контексті його діяльності. Воно також видавало власний ілюстрований журнал "Гуцульщина", який зробив великий внесок у культивування та поширення знань про Гуцульщину, її звичаї і традиції. 2001 року Об'єднання припинило своє існування через суб'єктивні та об'єктивні причини.

1. Luciuk L. Unintended Consequences in Refugee Resettlement: Post-War Ukrainian Refugee Immigration to Canada / L. Luciuk // *International Migration Review*. — 1986. — Vol. 20. — P. 469.
2. Савуляк М. Гуцульське Товариство ім. Олекси Довбуша / Михайло Савуляк // *Гуцульщина*. — Торонто. — 2001. — Ч. 64. — С.17 — 18.
3. Річні загальні збори Гуцульського Товариства ім. св. Ю. Переможця в Торонто // *Гуцульщина*. — Торонто. — 1985. — Ч. 3. — С.27—28.
4. Декларація З'єднання Гуцулів // *Гуцульщина*. — Торонто — 1985. — Ч. 1. — С.1—7.
5. Лоза М. Врочисто й достойно відбувся Надзвичайний Всегуцульський З'їзд / Михайло Лоза // *Гуцульщина*. — Торонто. — 1985. — Ч. 3. — С.7—11.
6. Небелюк М. Стилїзована гуцульська церква в Українському Парку біля Саскатуна в Західній Канаді / Мирослав Небелюк // *Гуцульщина*. — Торонто. — 1986. — Ч. 6. — С.26—30.
7. Резолюції, прийняті Восьмим Всегуцульським З'їздом // *Гуцульщина*. — Торонто. — 1991. — Ч. 25. — С.10 — 11.
8. Резолюції, прийняті на 9-ому З'їзді УСОГ // *Гуцульщина*. — Торонто. — 1993. — Ч. 33. — С.2 — 3.
9. Барчук В. Діяльність вихідців з Гуцульщини в діаспорі / Василь Барчук // *Гуцульщина*. — Торонто. — 1994. — Ч. 34. — С.18 — 19.
10. Резолюції Одинадцятого Всегуцульського З'їзду // *Гуцульщина*. — Торонто. — 1998. — Ч. 53. — С.5 — 6.
11. Лоза У. Дванадцятий Всегуцульський З'їзд / Уляна Лоза //

- Гуцульщина. — Торонто. — 2001. — Ч. 64. — С.4 — 6.
12. Повідомлення про «Традиційний Гуцульський Храм»у 1986 році // Гуцульщина. — Торонто. — 1986. — Ч. 4. — С.28 — 29.
13. Фонд «Приятелі дітей»// Гуцульщина. — Торонто. — 2000. — Ч. 59. — С.28 — 37.
14. Небелюк М. Голос нескореної Гуцульщини / Мирослав Небелюк // Гуцульщина. — Торонто. — 1985. — Ч. 1. — С.2 — 4.
15. Гуцульське Товариство «Черемош»у Філадельфії // Гуцульщина. — Торонто. — 1987. — Ч. 9. — С.30 — 33.

ANNOTATION

Yuliia Martyniuk. Hutsuls' Community of Western Diaspora: Retrospective of Origin and Activity. The article deals with the process of building and activity of the Hutsuls' Community of Western Diaspora (HCWD) in the USA and Canada; describes the results of the Hutsuls' conferences and the role they played in uniting ethnical Ukrainians, who lived in Canada and the USA, preserving their national identity in multicultural society of these countries. The research has been conducted into the reasons for termination of HCWD's functioning.

Key words. Diaspora, community, organization, HCWD (Hutsuls' Community of Western Diaspora), ethnic Motherland, Hutsulshchyna, UWHC (Ukrainian World Hutsuls' Community).

АНОТАЦІЯ

Юлія Мартинюк. Объединение гуцулов западной диаспоры: ретроспектива создания и деятельности. В статье характеризуется процесс создания и деятельности Объединения гуцулов западной диаспоры (ОГЗД) в США и Канаде, освещаются результаты всегуцульських съездов и их роль в объединении этнического украинского населения, проживавшего на территории Канады и США, сохранение своей национальной идентичности в поликультурной среде этих стран. Исследуются причины прекращения деятельности ОГЗД.

Ключевые слова. Диаспора, объединения, организация, ОГЗД (Объединение гуцулов западной диаспоры), этническая родина, Гуцульщина, УМОГ (Украинское мировое объединение гуцулов).